

**Hässelholms
kommun**

1(1)

Gäller från
2004-09-01

Diarienummer
2004/368 049

Antagen: kommunstyrelsen 2004-08-04, § 103

Finanspolicy för Hässelholms kommun och dess bolag

Se bilaga

**FINANSPOLICY FÖR
HÄSSLEHOLMS KOMMUN
OCH DESS BOLAG**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	2
1.1 FINANSPOLICYNS SYFTE OCH OMFATTNING	2
1.2 UPPDATERING AV FINANSPOLICY	2
1.3 ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR FINANSVERKSAMHETEN	2
1.4 ORGANISATION AV FINANSFÖRVALTNINGEN	3
1.4.1 Kommunen och de kommunala bolagen	3
1.4.2 Fördelning av ansvar och befogenheter	3
2. RISKER OCH RISKBEGRÄNSNINGAR	5
3. TILLGÅNGAR	7
3.1 ALLMÄNT	7
3.2 LIKVIDITETSFÖRVALTNING	7
3.3 KORTFRISTIG UTLÅNING	7
3.4 LÅNGFRISTIG UTLÅNING	8
3.5 EXTERN FÖRVALTNING AV KOMMUNENS MEDEL	8
3.6 FÖRVALTNING AV ANDRA ORGANISATIONERS MEDEL	8
4. SKULDER	9
4.1 ALLMÄNT	9
4.2 UPPLÅNING	9
4.3 LEASING	10
5. BORGEN OCH GARANTIER	11
6. STYRNING OCH RAPPORTERING	12
6.1 STYRNING	12
6.2 KONTROLL, RAPPORTERING OCH UPPFÖLJNING	12
6.2.1 Kontroll	12
6.2.2 Rapportering och uppföljning	12
7. ORD- OCH BEGREPPSFÖRKLARING	14
BILAGA 1: GODKÄNDA PLACERINGAR SOM FÅR GÖRAS AV KOMMUNENS EKONOMIFUNKTION	

1 INLEDNING

1.1 FINANSPOLICYNS SYFTE OCH OMFATTNING

Finanspolicyn syftar till att fastställa mål och riktlinjer för kommunen och de kommunala bolagen inom följande finansiella områden:

- beslutanderätt, organisation
- koncernsamordning av finansverksamheten
- risker och riskbegränsningar
- utlåning
- placering
- upplåning och leasing
- borgen och garantier
- styrning och rapportering

Policyn inkluderar de föreskrifter för kommunens medelsförvaltning som fullmäktige ska fastställa enligt 8 kap 3 § Kommunallagen, med undantag för placeringsregler för Hässleholms kommuns pensionsmedel.

I enlighet med kommunfullmäktiges delegation ska kommunstyrelsen årligen fastställa en särskild delegationsordning som utvisar vilka personer som inom det finansiella området har rätt att ingå och teckna avtal mm för kommunens räkning.

I kommunfullmäktiges årliga budgetbeslut fastläggs resultat-, finansierings- och balansbudgetar, olika kompletterande riktlinjer, beloppsgränser, anslagspreciseringar mm. Den finansiella verksamheten ska anpassas efter de beslut som fattas i kommunfullmäktige.

1.2 UPPDATERING AV FINANSPOLICYN

Denna finanspolicy ska minst en gång per år eller vid behov omprövas av kommunfullmäktige. Om förutsättningar i kommunen eller omvärlden förändras på ett sätt som motiverar ändringar i policyns riktlinjer ska ekonomifunktionen föreslå uppdatering av finanspolicyn.

1.3 ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR FINANSVERKSAMHETEN

Inom ramen för kommunallagens bestämmelser och denna policy ska på lång sikt kommunkoncernens upplåning ske till så låg kostnad som möjligt och de egna medlen placeras så att god avkastning erhålls.

Kommunkoncernens finansverksamhet ska drivas så att den medverkar till att säkerställa koncernens betalningsförmåga på kort och lång sikt.

Finansverksamheten ska genomföras på ett säkert och effektivt sätt utan spekulativa inslag och så att en betryggande säkerhet alltid upprätthålls.

Finansverksamheten ska medverka till att kapitalanskaffning och kapitalanvändning i kommunen och dess bolag blir effektiv.

Med beaktande av de riskbegränsningar som anges i finanspolicyn är målsättningen att uppnå bästa möjliga finansnetto för kommunkoncernen.

1.4 ORGANISATION AV FINANSFÖRVALTNINGEN

1.4.1 Kommunen och de kommunala bolagen

För att hantera koncernens ekonomi effektivt ska kommunen på det sätt och inom de ramar som kommunfullmäktige beslutar, samordna de finansiella frågorna för de enheter som ingår i kommunkoncernen.

Samordning mellan kommunen och de kommunala bolagen regleras i denna policy samt i avtal och ägardirektiv.

I kommunkoncernen ingår de helägda bolagen.

Kommunens ekonomifunktion ska vara ett bankalternativ som förmedlar utlåning, placering, likviditetshantering och övrig finansiell service.

För att effektivisera penninghanteringen ska samtliga inlåningssaldon och likvidströmmar i kommunkoncernens olika enheter vara samordnade i räntebärande koncernkonto. Bolagen ska ha sina betalningar via ett transaktionskonto i koncernbanken. En intern kredit kan kopplas till transaktionskontot, och maximal kreditlimit fastställs av kommunfullmäktige. Kreditvillkoren ska vara marknadsmässiga, men motsvara internbankens refinansieringskostnad inklusive viss omkostnadsersättning. Kontovillkor regleras i finansiella avtal som upprättas mellan kredittagaren och ekonomifunktionen.

1.4.2 Fördelning av ansvar och befogenheter

För den kommunala koncernen ska följande ansvars- och befogenhetsfördelning gälla för den finansiella verksamheten.

Kommunfullmäktige	Beslutar om övergripande riktlinjer och policy för kommunkoncernen. Beslutar om ramar för upp- och utlåning, borgen samt övriga finansiella mål. Beslutar om externa förvaltningsuppdrag och borgen.
Kommunstyrelsen	Ansvarar för kommunkoncernens medelsförvaltning. Genom finansrapporten följer kommunstyrelsen upp att finanspolicyn efterlevs.
Ekonomifunktionen	Utgörs av ekonomikontoret och ansvarar under kommunstyrelsen för genomförandet av den finansiella verksamheten på de sätt och inom de ramar som kommunfullmäktige beslutar.

Ekonomifunktionen ansvarar för

- att finanspolicyn uppdateras och efterlevs
- koncernkontot
- service till koncernens enheter
- administration
- rapportering

Finanskommitté

Strategiska frågor rörande kommunkoncernens finansiella verksamhet ska förankras i en rådgivande samarbetskommitté med representanter från ekonomifunktionen och från kommunens bolag. Ekonomichefen är sammankallande.

De kommunala förvaltningarna

Följer i sin verksamhet reglerna i den finansiella policyn, reglementen och delegationsbeslut.

De kommunala bolagen

I kommunkoncernens bolag ska upprättas en bolagsspecifik finanspolicy som ska baseras på den kommunkoncerngemensamma policyn och på gällande ägardirektiv och avtal. Policyn ska antas av respektive bolagsstyrelse. Inom ramen för denna policy handhar bolagen sina egna lån.

2 RISKER OCH RISKBEGRÄNSNINGAR

All form av ekonomisk verksamhet innebär alltid ett visst mått av finansiellt risktagande. En passiv finansförvaltning innebär att inga åtgärder vidtas för att minimera eller parera risker. Genom en aktiv finansförvaltning skapas möjligheter till ett rationellt hanterande av risker med beaktande av den kostnad som det medför att minska eller eliminera risker.

Några av de risker som kan identifieras är:

- **Finansieringsrisk**

Finansieringsrisk – risken att likvida medel inte kan lånas upp utan påtaglig kostnadsökning.

- **Kreditrisk**

Kreditrisk – risken att en motpart inte fullgör sina förpliktelser.

Lösning: Kreditrisken begränsas genom att godkända motparter för affärer fastställs. Placeringar får endast ske hos de låntagare och i de penningmarknadsinstrument som framgår av bilaga 1. Köp och försäljning av värdepapper får ske genom svenska banker och av Finansinspektionen godkända fondkommissionärer.

- **Likviditetsrisk**

Likviditetsrisk - risken att en placering inte kan omsättas i likvida medel utan påtaglig kostnadsökning.

Lösning: Likviditetsriskerna begränsas genom val av placeringsformer/värdepapper som vid var tidpunkt kan disponeras/säljas.

- **Valutarisk**

Valutarisk - värdet förändring av en valuta i förhållande till andra valutor.

Lösning: Kommunkoncernen ska inte ta några valutarisker vid placering av likviditeten. Endast placeringar i svensk valuta får förekomma. Kommunkoncernen ska inte ta några valutarisker vid nyupplåning. Utlandslån får endast förekomma efter beslut i kommunstyrelsen och i så fall ska valutarisken omedelbart försäkras bort.

- **Ränterisk**

Ränterisk (skuld) – risken att en ränteuppgång ökar kommunens räntekostnader.

Ränterisk (placering) – risken för en negativ effekt i de räntebärande placeringarnas marknadsvärde vid en förändring av det allmänna ränteläget.

Lösning: Ränte- och kursriskerna minimeras dels genom begränsning av vilka instrument som är tillåtna dels genom spridning av bindningstider. Koncernen ska ha en sådan räntebindningsstruktur att en ränteändring på 1 % aldrig kan slå igenom med mer än 0,5 % under ett år. Detta innebär att högst halva låneskulden får placeras med rörlig ränta.

Ränterisken kan begränsas genom att använda nedanstående derivatlösningar:

Ränteswap

En *ränteswap* innebär ett byte av ränteflöden t ex från rörlig ränta till fast ränta, utan att ändra underliggande lån. Det vanligaste användningsområdet är att omvandla ett rörligt lån hos banken till en fast ränta för en viss löptid genom att ingå ett swapavtal. Möjligheten finns självfallet att göra det motsatta d v s gå från en fast till en rörlig ränta.

I begreppet ränteswap kan man även förtidsbinda räntan, dvs avtala om räntenivån för framtida lån samt byta räntevillkor istället för att förtidsinlösa lånet.

Räntetak/Räntegolv

Man kan avtala om maximal räntenivå för en fastställd tidsperiod. Köparen erhåller kompensation från säljaren om marknadsräntan överstiger den avtalade räntenivån. Räntetak är som en ränteförsäkring där köparen betalar en premie till säljaren för att erhålla denna garanti.

Man kan även avtala om en lägsta räntenivå. Köparen ska då kompensera säljaren ifall räntorna sjunker under den avtalade nivån.

3 TILLGÅNGAR

3.1 ALLMÄNT

Kommunkoncernens kassaflöden ska samlas i ett koncernkonto så att kommunkoncernens ut- och ingående betalningsströmmar kan kvitteras mot varandra.

Kravet på god säkerhet i kommunkoncernens medelsplacering, innebär bl. a. att kredit-, ränte- och likviditetsrisker ska undvikas eller minimeras.

Vid placering av kommunkoncernens medel ska därför sådana former väljas att kravet på lågt risktagande tillgodoses och att – med beaktande av detta – bästa möjliga förräntning eftersträvas. Eventuella placeringar av kommunkoncernens medel sköts av kommunens ekonomifunktion. Placeringsportföljen ska ha en maximal genomsnittlig löptid på ½ år.

Vid placering av medel ska minst tre banker/finansinstitut tillfrågas om placeringsvillkor innan placering verkställs.

Utlåning får ske till av kommunen helägda bolag.

3.2 LIKVIDITETSFÖRVALTNING

Ekonomifunktionen ska se till att det i kommunkoncernen finns en tillfredsställande betalningsberedskap. Den kan uppnås genom egen likviditet, avtalade kreditlöften samt bemyndigande om upptagande av kortfristiga krediter. För att ekonomifunktionen ska kunna ha kontroll på likviditeten måste bolagen på förhand och i god tid informera om kommande investeringar och likviditetsöverskott.

Betalningsberedskapen är beroende av tillgången på likvida medel, d v s kontanter eller sådana tillgångar som snabbt kan omsättas i kontanter. Inom ramen för likviditetsförvaltningen ska bundna placeringar överstigande ett år ej ske.

Kommunen kan avsätta medel för pensionsutbetalningar eller andra framtida investeringsändamål efter beslut i kommunfullmäktige.

I en situation då kommunens likviditetsreserv består av lånade pengar bör en nettolikviditet för koncernen på högst 0 kr eftersträvas. Betalningsberedskapen ska i stället säkras genom avtalade kreditlöften. Kommunens betalningsberedskap ska uppgå till minst 10 dagars utbetalningar, vilket i genomsnitt motsvarar ca 3 % av de externa utgifterna (för närvarande 60 – 70 miljoner).

3.3 KORTFRISTIG UTLÅNING

Kortfristig utlåning d v s placering av överskottslikviditet eller vidareutlåning av kortfristig upplåning, ska ske med beaktande av kravet på godtagbar kreditrisk och med hänsynstagande till övriga risker och likviditetsaspekter av sådana placeringar. Högsta möjliga avkastning ska

eftersträvas inom ramen för finanspolicyns riskbegränsningar. Godkända placeringar som kommunen kan göra anges i bilaga 1.

3.4 LÅNGFRISTIG UTLÅNING

Långfristig utlåning får ske till av kommunen helägda bolag inom av kommunfullmäktige fastställda ramar på det sätt som kommunstyrelsen beslutar.

3.5 EXTERN FÖRVALTNING AV KOMMUNENS MEDEL

Om kommunala medel ska förvaltas av extern förvaltare ska särskilda avtal upprättas mellan kommunen och den externa förvaltaren där det framgår hur förvaltaren kan placera kapitalet. Se ”Placeringsregler för Hässleholms Kommuns pensionsmedel”. Av avtalet ska också framgå att likvida medel ska behandlas som klientmedel för att kommunen inte ska ta någon kreditrisk. Extern förvaltning ska godkännas av kommunfullmäktige.

3.6 FÖRVALTNING AV ANDRA ORGANISATIONERS MEDEL

Vid förvaltning av annan organisations medel (t ex stiftelsemedel) ska skriftligt avtal upprättas om förvaltningen ifall inte testamente finns. Förvaltning av andra organisationers medel ska godkännas av kommunstyrelsen.

Ekonomifunktionen ska förvalta stiftelsemedlen i enlighet med föreskrifterna i bilaga 1, såvida inte annat anges i donationsurkunderna. Den långsiktiga målsättningen ska vara att den reala förmögenheten inte ska minska, samtidigt som en god avkastning ska eftersträvas. Ekonomichefen beslutar om placering av stiftelsemedlen. I princip ska kommunens självkostnad för såväl den administrativa som den ekonomiska förvaltningen bekostas med stiftelsemedel.

4 SKULDER

4.1 ALLMÄNT

Upplåning får genomföras för långfristiga finansieringar eller för att trygga kommunkoncernens kortfristiga betalningsberedskap.

Vid upplåning och skuldförvaltning ska kravet på låg risk beaktas och lägsta möjliga finansieringskostnader eftersträvas vid den valda risknivån.

Upplåning som uteslutande syftar till att skaffa medel för placering med ränteförtjänst (arbitrageaffär) är inte tillåtet. Detta får dock inte förhindra att upplåning sker vid en tidpunkt som bedöms vara lämplig för senare finansiering.

Nya former av upplåning prövas i kommunstyrelsen före användning.

För att uppnå låga finansieringskostnader måste konkurrensen i upplåningen upprätthållas. Kommunkoncernens enheter får inte sluta långfristiga kreditavtal som undanröjer konkurrensen mellan olika långgivare. Vid upphandling bör förfrågan ske hos minst tre kreditinstitut. Undantag får göras vid befarade stora ränterörelser.

Bolagens kortfristiga upplåning regleras genom ”Avtal om finansiell samordning”. Bolagens upplåning bör kunna tillgodoses genom ekonomifunktionen. Det kommande årets behov av nyupplåning och refinansiering av befintliga lån ska anmälas i samband med att bolagens budget fastställs, eller i förekommande fall så snart man får kännedom om lånebehovet.

4.2 UPPLÅNING

I samband med beslut om årsbudget fattar kommunfullmäktige beslut om storleken av kommunens långfristiga nyupplåning som ska gälla för budgetåret.

På delegation från kommunstyrelsen fattar ekonomichefen beslut, väljer finansieringsinstrument, långgivare samt när i tiden transaktionen ska genomföras.

Upplåning får ske genom:

- Lån från kommunens helägda bolag
- Upplåning i bank eller finansinstitut
- Utgivande av kortfristiga skuldebrev avsedda för den allmänna handeln eller ställda till viss juridisk person
- Lån på annat sätt eller från annan enligt kommunstyrelsens beslut

Förfallostrukturen för kommunkoncernens låneportfölj ska vara fördelad på olika tidsperioder och harmonisera med förväntat kapitalbehov. Lånestockens genomsnittliga räntebindningstid bör vara 1-3 år, med ett riktvärde på 2 år.

4.3 LEASING

Inga andra leasingformer än finansiell och operationell får förekomma. Vid finansiering av personbilar ska leasing tillämpas förutsatt att halva momsen kan lyftas. Avrop ska ske via kommunens ramavtal för leasing. För att detta även ska gälla för respektive bolag krävs kommunal borgen som godkänns av kommunfullmäktige. För att leasa andra tillgångar än personbilar måste beräkningsunderlag visa att kostnaden för leasing plus restvärde är mindre än köp med egna eller lånade medel. I annat fall måste särskilda fördelar redovisas för och godkännas av ekonomichefen. Debitering av kommunens leasingavgifter ska kontrolleras utifrån ekonomikontorets anvisningar. (Se intranätet)

5 BORGEN OCH GARANTIER

Kommunal borgen beslutas av kommunfullmäktige eller på delegation av kommunstyrelsen. Borgen kan lämnas för lån till investeringar i byggnader, anläggningar, maskiner, transportmedel och inventarier mm.

Kommunal borgen och garantier lämnas i princip endast till helägda bolag ingående i kommunkoncernen. I sådana fall kan borgensavgift utgå enligt avtal med respektive bolag.

Kommunal borgen tecknas enligt kommunstyrelsens reglemente och särskilda beslut om firmatecknare.

Kommunen har som borgensman intresse av att varje investering som finansierats med borgenslån är försäkrade. Därför ska alla borgensåtaganden för investeringsändamål villkoras med ett förbehåll om att låntagaren ska hålla investeringsobjektet försäkrat under hela den tid borgen ska gälla.

6 STYRNING OCH RAPPORTERING

6.1 STYRNING

Bolagen ska fortlöpande samråda med ekonomifunktionen i finansiella frågor och i god tid informera ekonomifunktionen om upplåningsbehov och likviditetsöverskott.

6.2 KONTROLL, RAPPORTERING OCH UPPFÖLJNING

Kommunkoncernen ska ha rutiner som säkerställer god kontroll, rapportering, uppföljning och utvärdering. Det är därför av stor vikt att det finns en ändamålsenlig organisation, klara rutiner och ett fungerande kontrollsystem i form av en utvecklad ränteriskhantering, en uppföljning via benchmark och rapportkrav.

6.2.1 Kontroll

All upplåning och likviditetsförvaltning ska dokumenteras genom att ett internt beslutsunderlag upprättas. Alla överenskomna villkor ska framgå. Detta undertecknas av behörig person som beslutat och utfört affären. Beslutsunderlaget ska överlämnas till respektive enhets bokföringsansvarig.

Samtliga handlingar, som utfärdas av affärsmotpart efter genomförd affär, ska adresseras till respektive enhets bokföringsansvarig. Denna person ansvarar för att översända affärsunderlag (kvitton, avräkningsnotor etc.) avstäms mot det interna beslutsunderlaget, samt att korrekta redovisningsunderlag beslutsattesteras av behöriga personer. Vidare ska förutom behörig person som genomfört en affär ytterligare en person kontrollera att affären är i överensstämmelse med finanspolicyn.

Vid finansiella transaktioner ska delegationer och attesträtter vara upprättade samt kontinuerligt vid behov uppdateras. Dessa delegationer ska registreras och arkiveras hos respektive enhets ekonomifunktion. Delegationerna/fullmakterna ska distribueras till aktuella parter med behov av dessa.

Kommunstyrelsen respektive bolagsstyrelsen ska utse de befattningshavare som har att uppta lån, göra placeringar och underteckna handlingar i samband därmed.

6.2.2 Rapportering och uppföljning

För att ge kommunens ledning kontinuerlig information som rör medelsförvaltningens utveckling, ska ett väl fungerande rapportsystem finnas. Koncernens placerings- och låneportföljs sammansättning samt den finansiella riskexponeringen i övrigt ska minst en gång per kvartal rapporteras till kommunstyrelsen. Härutöver ska en sammanställning av kommunens finansiella positioner rapporteras månadsvis till kommunstyrelsen. Ekonomifunktionen ansvarar för dessa rapporter. Avvikelser från fastlagd policy ska snarast rapporteras.

Den finansiella rapporten ska innehålla aktuell likviditets- och skuldsituation, verkställda placeringar och upplåningar samt ev. användning av riskbegränsande instrument.

Samtliga leasingobjekt ska anmälas till ekonomikontoret i samband med bokslutet. Kommunens årsredovisning ska innehålla en översikt över kommunens borgensåtaganden. Vidare ska förvaltningsberättelsen innehålla upplysningar om ingångna borgensåtaganden samt gjorda riskbedömningar.

7 ORD- OCH BEGREPPSFÖRKLARING

Arbitrage

Handel med valutor, värdepapper eller varor där man utnyttjar kurs- eller prisskillnader.

Benchmark

Ett strukturerat sätt att studera förhållanden utanför sin egen organisation för att upptäcka bättre produkter eller bättre sätt att arbeta på.

Finansiella transaktioner

Upplåning och placering, valutaväxling, valutakurssäkring.

Finansiell leasing

Ett finansiellt leasingavtal är ett leasingavtal vari de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av ett objekt i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Äganderätten kan men behöver inte slutligen övergå till leasetagaren. Avtalstiden är vanligen 3-5 år.

Kreditlöfte

Skriftligt kreditlöfte, vanligen beviljad kredit på bankkonto.

Likviditet

Betalningsberedskap, d.v.s. förmågan att fortlöpande infria betalningsförpliktelser på kort sikt.

Likviditetsförvaltning

Likviditetsförvaltningen avser hantering av transaktionerna (lån eller placeringar) med en löptid understigande 3 månader.

Likviditetsreserv

Banktillgodohavande, kreditlöften samt medel placerade i statsskuldväxlar som ska täcka ett bestämt inkomstbortfall under en bestämd tidsperiod.

Lånestock

Den totala summan av alla utestående finansiella skulder (lån).

Löptid

Den tid som löper tills krediten ska betalas resp. värdepappret inlösas.

Operationell leasing

Ett leasingavtal som inte är ett finansiellt leasingavtal är ett operationellt leasingavtal. Här svarar även leverantören för reparation och underhåll av utrustningen. Kontraktstiden vid operationell leasing är oftast kort (2-3 år).

Penningmarknad

Marknad för handel med räntebärande värdepapper med återstående löptid om högst 1 år.

Portfölj

En förmögenhet som är placerad i olika tillgångar.

Räntebindningstid

Den tid under vilken räntan på ett lån eller placering är fast.

Skuldförvaltning

Skuldförvaltningen omfattar hanteringen av transaktioner (lån) med en löptid överstigande 3 månader.

GODKÄNDA PLACERINGAR SOM FÅR GÖRAS AV KOMMUNENS EKONOMIFUNKTION

Låntagare/Värdepapper

Kommunens helägda bolag

Staten

- Av svenska staten utfärdade skuldebrev (statsskuldväxlar)

Svenska banker och kreditinstitut

- Bankkonto
- Bankcertifikat (kapitalgaranterade aktieindexobligationer)

Kommuner och landsting

- Certifikat och reverser

För stiftelser kan placeringar även göras i

- Svenska aktiefonder
- Svenska räntefonder (penningmarknadsfonder)

under förutsättning att hänsyn tas till etiska hänsyn, dvs

- Kapitalförvaltare skall undvika placeringar i företag som har sin huvudsakliga verksamhet inom alkohol, tobak eller vapentillverkning. Med begreppet huvudsaklig verksamhet avses en omsättning om minst 30% eller mer av företagets totala omsättning.
- Aktieplaceringar får ej ske i företag som uppenbarligen bedriver verksamhet i länder som omfattas av Förenta Nationernas sanktioner.